

Saksframlegg

Dato: 24.05.2024
Saksnummer: 24/26083-1

Planlagt behandling i følgende utvalg:	Sak nr.:	Møtedato:	Votering:
Stavanger formannskap (2023-2027)		13.06.2024	
Utvalg for klima og natur (2023-2027)		18.06.2024	

Høringsuttalelse – ny forskrift om håndtering av begroing på skip

Forslag til vedtak:

Stavanger kommune takker for invitasjonen til å gi høringsuttalelse og har følgende innspill:

Stavanger kommune har utfordringer med flere fremmede arter i sjø. Det er særlig den invasive sjøpungen «havnespy» som skaper ekstra bekymring. Forskriften som blir foreslått er et viktig tiltak for å stoppe innføringen av fremmede arter i Norge via skipsfart. Samtidig skal forskriften hindre intern spredning av fremmede arter mellom sjøområder i Norge.

Stavanger kommune er positiv til at forskriften stiller krav til at rederiene om en overordnet plan for håndtering av begroing og at det skal føres loggbok. Kommunen savner imidlertid en plan for hvordan dette skal følges opp og kontrolleres av myndigheter. Ansvaret bør ligge hos rederiene, men myndighetene må ha en kontrollfunksjon.

Det er uheldig at viktige deler av forskriften ikke skal gjelde for båter i innenriksfart og annen privat virksomhet. Kommunen mener at gjeldende regelverk ikke er tilstrekkelig, og at det trengs et tydelig regelverk som forplikter alle til å hindre spredning av fremmede arter, uavhengig av om det er innenriks eller utenriks båtfart.

Skrogvask i sjø bør ikke skje uten oppsamling av begroing og malingrester. Dette er viktig for å unngå forurensing og utilsiktet spredning av fremmede arter.

Sammendrag

Sjøfartsdirektoratet har sendt et forslag til forskrift om håndtering av begroing på skrog på høring. Fremmede marine arter truer hele kystens naturmangfold. Det er behov for et regelverk som kan begrense spredningen av fremmede arter i sjø. Den foreslåtte forskriften pålegger rederiene å ha en plan for håndtering av begroing med loggbok og inspeksjon. Kommunedirektøren er positiv til den foreslåtte forskriften om håndtering av begroing på skip, men har noen merknader.

Statlige myndigheter må følge opp regelverket for at rederiene skal holdes til ansvar. Regelverket må tilpasses alle skrogtyper. Kommunedirektøren er skeptisk til skrogvask i sjø uten oppsamling på grunn av spredningsfare av fremmede arter, samt utslipp av miljøgifter fra grohemmende maling. Dersom skrogvask i sjø tillates, må det være med en etablert og statlig godkjent metode. Foreslått forskrift omfatter kun skip i utenriksfart. Kommunedirektøren mener at foreslått forskrift også bør omfattes skip i innenriksfart for å hindre lokal spredning.

Høringsuttalelse – ny forskrift om håndtering av begroing på skip

Bakgrunn for saken

Sjøfartsdirektoratet har siden 2021 arbeidet med implementering av den [internasjonale sjøfartsorganisasjonens \(IMO\) retningslinjer for begroing på skrog](#). Sjøfartsdirektoratet sender derfor et forslag til forskrift om håndtering av begroing på skrog på høring. Høringsfrist er 6. juni, men kommunedirektøren har bedt om, og fått utsatt frist til 20. juni, siden kommunen ved en inkurie var utelatt fra høringslisten. Kommunedirektøren legger fram saken direkte for formannskapet siden forutgående behandling i ansvarlig fagutvalg av tidsgrunner ikke er mulig. Utvalg for klima og natur får saken derfor som referatsak i etterkant.

Fakta

Fremmede marine arter utgjør en stor økologisk og økonomisk risiko langs hele kysten. Flere uønskete arter er allerede etablert i Stavanger kommune, blant annet japansk sjøpung (også kjent som havnespy), stillehavsøsters, pollpryd og japansk drivtang.

Utenriksfart med skip og begroing av skrog er en betydelig risiko for spredning av fremmede arter i sjø. Fremmede arter utgjør en stor trussel for det biologiske mangfoldet i havet, og har også store økonomiske konsekvenser.

Det er i dag ingen forskrifter som spesifikt retter seg mot å forhindre spredning av fremmede arter fra internasjonalt farvann og videre internt i Norge. Det er derfor behov for et konkret regelverk som aktivt kan hindre innførsel og videre spredning av fremmede arter til Norge via skrog.

Foreslått forskrift er basert på IMOs retningslinjer fra 2023, men er strengere på noen punkter. Formålet med den foreslåtte forskriften er å hindre at skadelige fremmede arter kommer til Norge via begroing på skrog fra internasjonal skipstrafikk, og hindre videre spredning av skadelige fremmede arter i norske farvann. Flere fremmede arter er allerede etablerte i norske kystområder, og en stor andel av disse har trolig blitt spredt ved å henge som begroing på skrog. Det er utfordrende å kartlegge og kontrollere spredningen av fremmede arter på skrog. I dag finnes det ingen internasjonalt godkjente metoder for vasking av skrog. Det er heller ikke en standardisert metode for å samle opp og håndtere det biologiske materialet som følger med vaskingen.

I forskriften stilles det blant annet krav til at rederiene skal ha et overordnet system og en plan for håndtering av begroingen, og at det skal finnes en begroingsdagbok. I tillegg stilles det krav til hvordan vaskingen av skrog i vann skal foregå for å forebygge spredningen av skadelige fremmede arter. Det er også gitt en åpning for tilsynsmyndigheten til å pålegge fjerning av begroing i særlige tilfeller.

Vurdering

Kommunedirektøren er positiv til en forskrift som skal bidra til å hindre spredning av skadelige fremmede arter på skipskrog.

Dessverre er total bekjempelse av fremmede arter i sjø nær sagt umulig, når arten først er etablert i norske farvann. Både statlige og regionale myndigheter jobber derfor hovedsakelig med å begrense konsekvensene fra etablerte fremmede arter, samt stoppe innføringen av nye fremmede arter.

Det kommer mye godstransport til sjøs i Stavanger kommune og det er ikke usannsynlig at mange av skipene og innretningene er begrodd av fremmede organismer. Ifølge Statistisk Sentralbyrå (SSB) hadde Stavanger havn 1897 havneanløp i 4. kvartal i 2023. Et godt regelverk som hindrer spredning av fremmede arter i sjø, er svært viktig for Stavanger kommune. Men regelverket må fungere etter hensikten.

Stavanger kommune savner tydeligere krav om hvordan statlige myndigheter skal følge opp forskriften som nå foreslås. Forskriften foreslår krav til rederiene om et overordnet system og en plan for håndtering av begroingen med dokumentasjon.

Rederier har ikke nødvendigvis tilstrekkelig kompetanse om fremmede arter. Det er også viktig at det blir utført opplæring og at hyppig kontroll sikrer at regelverket følges opp.

Kommunedirektøren er bekymret over at viktige deler av forskriften ikke skal gjelde for innenriksfart. Sjøfartsdirektoratet viser til at aktsomhetsplikten i forskrift om fremmede arter er tilstrekkelig. Kommunedirektøren deler ikke denne oppfatningen, og mener det trengs et tilsvarende regelverk for innenriksfart. Dette er nødvendig dersom man skal unngå spredning av fremmede arter mellom de norske sjøområdene.

Sjøfartsdirektoratet påpeker selv at det er forskjeller mellom operasjonsprofilen til flyttbare innretninger (offshoreenheter som brukes i petroleumssektoren) og skip, og at IMOs retningslinjer er bedre tilpasset skip enn flyttbare innretninger. Flyttbare innretninger kan være enda mer utsatt for begroing av fremmede arter dersom de oppholder seg i utsatte områder over lengre tid. IMOs retningslinjer konsentrerer seg hovedsakelig om fjerning av begroing på tradisjonelle skipsskrog. Stavangerregionen har en stor petroleumssektor og det er derfor viktig at regelverket også omfatter flyttbare innretninger.

Videre er kommunedirektøren skeptisk til at forskriften åpner for skrogvask i sjø, særlig dersom dette foregår uten oppsamling. Skrogvask i sjø innebærer risiko for spredning av fremmede arter og kan medføre utslipp av miljøgifter i bunnstoff. Når det gjelder fritidsfartøy, er det økt oppmerksomhet rundt skrogvask og bunnstoff. Miljødirektoratets rapport fra 2018: [Miljøvennlige småbåthavner](#) forslår retningslinjer for å hindre forurensing fra bunnstoff. Kommunedirektøren mener det er naturlig at dette også gjelder for skrogvask av større fartøy.

Kommunedirektøren mener at dersom det åpnes for skrogvask i sjø, må dette skje ved hjelp av en etablert metode som er godkjent av statlige myndigheter. IMOs retningslinjer nevner skrogvask som et tiltak mot «lett begroing». Dette begrepet er lite presist, og det er viktig med et tydelig regelverk for å unngå ulik praksis.

Stavanger og flere andre kommuner jobber aktivt for å redusere spredningen av fremmede arter i sjø. Stavanger kommune har ved flere anledninger etterlyst et bedre regelverk hos Miljødirektoratet som har ansvar for fremmede arter. Dette har så langt ikke ført frem, men foreslått forskrift er et skritt i rett retning.

Konklusjon

Stavanger kommune har utfordringer med flere fremmede arter i sjø. Det er særlig den invasive sjøpungen «havnespy» som skaper ekstra bekymring. Den foreslåtte forskriften er et viktig tiltak for å stoppe innføringen av fremmede arter i Norge via skipsfart.

Kommunedirektøren er positiv til at forskriften stiller krav til rederiene om en overordnet plan for håndtering av begroing og at det skal føres loggbok. Kommunedirektøren savner imidlertid en plan for hvordan dette skal følges opp og kontrolleres av myndigheter. Ansvaret bør ligge hos rederiene, men myndighetene må ha en kontrollfunksjon.

Det er uheldig at viktige deler av forskriften ikke skal gjelde for båter i innenriksfart og annen privat virksomhet.

Kommunedirektøren mener at gjeldende regelverk ikke er tilstrekkelig, og at det trengs et tydelig regelverk som forplikter alle til å hindre spredning av fremmede arter uavhengig av om det er innenriks eller utenriks båtfart.

Skrogvask i sjø bør ikke skje uten oppsamling av begroing og malingrester. Dette er viktig for å unngå forurensing og utilsiktet spredning av fremmede arter.

Per Kristian Vareide
kommunedirektør

Leidulf Skjørestad
direktør BMU

Lars Dahle Øverby
saksbehandler

Vedlegg:

Vedlegg 1 - Til uttalelse - høring - ny forskrift håndtering begroing på skrog - skip og flyttbare innretninger

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.